

La gran recessió a Osona. Anàlisi dels sectors econòmics de la comarca

Presentació

Les ànsies de comprendre el món que m'envolta, han fet que, des de ben petit, m'interessi per les ciències socials i, especialment, per l'economia. L'impacte que la Gran Recessió iniciada el 2007 va tenir a les nostres vides em va determinar a centrar-me a estudiar la incidència que aquell episodi històric va tenir a la nostra comarca. Així, els objectius del treball són entendre l'impacte de la Gran Recessió a Osona així com les seves causes i les seves conseqüències en els diferents sectors econòmics de la comarca.

Metodologia

Per tal d'assolir l'objectiu del treball he estructurat la recerca en dos apartats principals: una part teòrica i una part pràctica.

Primer, la part teòrica que inclou informació sobre l'inici de la crisi a nivell mundial, el seu impacte a Catalunya i una comparació de l'estructura del PIB d'Osona abans i després del 2008. La finalitat d'aquest primer apartat del treball és contextualitzar els factors que van provocar la crisi per situar el lector.

Segon, la part pràctica del treball, que consisteix en un seguit d'entrevistes a diferents actors econòmics i socials de la comarca com és el cas del sector agroalimentari, la indústria, el comerç local, així com membres de sindicats i de l'Administració

pública. D'aquesta manera, es busca plasmar l'experiència en primera persona de l'impacte i de les necessitats de cada sector en la crisi del 2008. Per tal de desglossar el contingut de les respostes, la part pràctica també inclou una sistematització de resultats per agrupar, classificar i comparar l'impacte de la crisi en els diferents sectors de l'economia.

Cos del treball

La Gran Recessió es va originar com una crisi financera que va derivar en una crisi econòmica. El seu tret de sortida es considera el 15 de setembre de 2008, quan el banc d'inversió estatunidenc Lehman Brothers es va declarar en fallida. El problema va començar quan la banca, aprofitant els baixos tipus d'interès, la bonança econòmica i un acord que tenia establert amb la banca d'inversió, va començar a cedir hipoteques a tot tipus de clients sense mirar-ne la solvència.

La pujada dels tipus d'interès per part de la Reserva Federal americana va comportar un augment de la quota hipotecària que els clients havien de pagar. Degut a la poca solvència de la majoria de clients, la banca va registrar un gran nombre d'impagaments que en un primer moment no preocupava a les autoritats polítiques i monetàries. L'endeutament de la banca es va fer insostenible quan alguns dels principals bancs del món van entrar en fallida.

L'endeutament dels bancs va paraitzar el crèdit bancari, de manera que moltes empreses i famílies no disposaven de liquiditat per efectuar noves inversions. Això va portar a una reducció dels beneficis empresarials, una pèrdua de llocs de treball i una disminució de salaris. Els forts lligams establerts entre els diferents països del món desenvolupat a través de la globalització van portar tot el sector financer mundial a aplicar les mateixes pràctiques que els Estats Units. Conseqüentment, la crisi econòmica derivada de les irregularitats financeres de la banca es va estendre arreu del món.

En l'àmbit català i espanyol, les diferents administracions van potenciar molts projectes d'obra pública per generar llocs de treball i posar remei a la crisi. A curt termini l'atur es va tornar a reduir, però un cop acabades les obres l'atur va tornar a augmentar i el dèficit públic es va disparar.

Pel que fa a l'economia osonenca prèvia a la crisi, com a territori on predomina el sector terciari, la major part del PIB estava constituït pels serveis, seguit de la indústria i un sector de la construcció que havia guanyat molt protagonisme durant l'última dècada fruit de la bombolla immobiliària. Les dades de la comarca de l'any 2017 revelen que els serveis s'han mantingut com la principal font de riquesa de la zona i la indústria s'ha consolidat com a segona activitat econòmica principal, gràcies al creixement del sector carni en detriment de la construcció.

A partir de la informació de les entrevistes he esbrinat l'impacte de la crisi en els diferents sectors de l'economia:

Sector alimentari

Per la importància que tenen els aliments, a grans trets podem determinar que aquest sector no va patir problemes de demanda ni de facturació i que en conseqüència no va patir acomiadaments, i fou un dels sectors motor de la recuperació econòmica.

Sector financer

Les males pràctiques de la banca van provocar un fort endeutament i una falta de liquiditat que va posar en risc tot el sistema financer. El rescat bancari per part de l'Estat va obligar a fusionar les petites caixes presents a cada municipi de la comarca, fet que va provocar la desaparició de l'històric sistema bancari català.

Sector públic

Les administracions públiques van impulsar programes d'obres públiques per crear ocupació i pal·liar els efectes de la crisi aplicant les receptes keynesianes clàssiques. A la fi d'aquests programes, a l'entorn del 2012, van emergir de nou els problemes d'atur. Tots aquests programes van generar un fort endeutament que es va poder sanejar gràcies al rescat del Banc Central Europeu.

Sector industrial

Amb la retallada de crèdits, bona part de les famílies no es van poder permetre adquirir productes industrials com ara electrodomèstics i cotxes. En conseqüència, la demanda i la facturació de la indústria van caure.

Sector primari

La utilització dels cereals com a valor refugi per part de les entitats financeres durant la crisi del 2008 va repercutir en un augment del preu d'engreix del bestiar que va fer entrar en pèrdues la pagesia de la comarca. Fruit d'això, molts pagesos osonencs van haver de renunciar a la propietat del bestiar i a partir de llavors han passat a ser assalariats dels grans escorxadors.

Sector sanitari

La sanitat privada va patir una reducció de clients i d'ingressos, però no es van retallar la quota mensual mitjana perquè això hauria significat reduir la cobertura mèdica que proporcionava l'assegurança.

Consultories de negocis

Amb la finalitat de reduir costos, moltes empreses van despatxar treballadors i van subcontractar consultories de negocis perquè realitzessin algunes tasques. És per

això que aquest sector va experimentar un creixement en vendes i contractació de nou personal durant la Gran Recessió.

Sindicats

L'augment de la precarietat laboral que va provocar la crisi va implicar un augment de la demanda dels sindicats. Per altra banda, l'augment de l'atur va provocar una caiguda de la representació sindical dins les empreses i capacitat de mediació amb els empresaris.

Promocions immobiliàries

La retallada del crèdit va congelar l'accés a l'habitatge dels potencials clients de les promocions. A més, sense circulant els constructors no podien seguir edificant. La frenada en sec dels ingressos i els deutes acumulats per la construcció de les obres van portar la majoria de promotors a entrar en fallida.

Sector de l'automoció

Degut a la baixada dels beneficis empresarials, les empreses no es podien permetre renovar la plantilla de camions i les vendes del sector van caure al voltant del 30 %.

Comerç local

Els petits negocis com ara centres d'estètica i botigues de venda de sabates no van notar la crisi en un primer moment, però a mesura que els grans sectors de l'economia van quedar danyats i el poder adquisitiu va caure, els ingressos del comerç local també van disminuir.

Enginyeria

Els enginyers que no estaven endeutats i treballaven per clients del sector alimentari no van tenir problemes de demanda ni problemes amb la banca, però sí que es va intensificar, a nivell general, la necessitat de participar en projectes de caràcter internacional.

Conclusions

Degut al finançament massiu per part de la banca a clients amb poca solvència i amb l'afany d'enriquir-se, el sector financer es va trobar amb una preocupant situació d'impagaments i deutes.

Per tant, els bancs constitueixen l'origen del problema amb el començament d'una crisi de finançament que comportà una baixada de la demanda al sector industrial. D'una banda, les famílies amb pocs recursos no podien demanar crèdits per comprar components industrials com ara cotxes o electrodomèstics. D'altra banda, els

bancs tampoc cedien diners a les empreses perquè poguessin invertir en nova maquinària i llocs de treball.

A més de la indústria, la paralització dels crèdits també va aturar en sec la construcció per la gran dependència que tenen els clients d'aquest sector respecte al finançament bancari.

La caiguda dels ingressos i de la demanda obliga les empreses a despatxar bona part de la plantilla, augmentant l'atur, o reduir el salari dels treballadors.

La caiguda de la construcció i la indústria van afavorir una disminució de la recaptació d'impostos. Atès que els ajuntaments no van retallar el seu pressupost per adaptar-se als baixos ingressos, el dèficit es va disparar i es va produir una crisi en les finances públiques. Per intentar salvar la construcció, des de l'Administració es van fer molts programes d'obres. Degut a l'escassa demanda del sector privat, mantenir la construcció amb diners públics es va fer insostenible i es van deixar de fer noves obres, provocant la fallida de pràcticament totes les constructores de la comarca i un gran endeutament de l'Administració.

A través de la recerca ha quedat demostrat que l'impacte de la crisi fou molt diferent en cada sector econòmic. Mentre que la construcció i la indústria van ser els principals perjudicats, el sector alimentari i les consultories de negocis en van sortir afavorits.

La inversió en valors tangibles durant els temps de crisi va provocar un augment en el preu dels cereals com el blat i l'ordi, ingredients fonamentals en l'engreix del bestiar. Degut a això, el cost de criar els porcs va superar el preu de venda i bona part de la pagesia de la comarca va entrar en pèrdues.

La crisi va posar de manifest l'existència de buits legals als països del món occidental que van permetre el finançament descontrolat per part dels bancs. És a dir, la falta de regulacions en l'àmbit financer va evidenciar la ineficiència d'una economia completament liberal i la necessitat de l'Estat d'intervenir en alguns sectors.

Bibliografia i bibliografia web

LLIBRES: - Navarro, Vicenç. *Globalización económica, poder político y Estado del bienestar*, Editorial Ariel (1a edició). Barcelona, 2000. - Stiglitz, Joseph. *El preu de la desigualtat*, Editorial W. W. Norton & Company (1a edició). Gary, 2012. - Lacalle, Daniel. *Acabemos con el paro*, Editorial Deusto (1a edició). Barcelona, 2015. WEBS: - Steinberg, F. (2008). *La crisis financiera mundial: causas y respuesta política*. <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_es/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_es/zonas_es/ari126-2008> - Pozzi, S. (2017). *Hipotecas Subprime: La crisis con la que empezó todo*. <https://elpais.com/economia/2017/08/05/actualidad/1501927439_342599.html> - Gittleson, K. (2018). *Lehman Brothers: las 5 cinco consecuencias más sorprendentes de la crisis que desató la quiebra del banco en 2008*. <<https://www.bbc.com/mundo/noticias-45491698>> - Cómo sucedió, (2018). *La crisis de*

2008: *Causas - ¿Cómo Sucedió?* <<https://www.youtube.com/watch?v=42ZknD04oX0>>
– Grandes, X. (2014). *Crisis económica: causas y consecuencias*. <<https://es.slideshare.net/xavigrandes/crisis-econmica-causas-y-consecuencias>>
